

Innstilling

avgitt Oslo 9. oktober 2006 fra erstatningsnemnda for Mehamn-ulykken med Widerøe Flyveselskap AS' Twin Otter LN-BNKs havari 11. mars 1982

1. Erstatningssakens gjenstand

Saken gjelder erstatning/oppreisning fra staten til etterlatte etter to mannskaper og tretten passasjerer, i alt femten personer, som omkom da Widerøe Flyveselskap A/S' Twin-Otter LN-BNK havarerte nær Gamvik i Finnmark 11. mars 1982.

2. Erstatningssakens bakgrunn

Den 11. mars 1982 kl 1319 fløy Twin Otter LN-BNK rute 933 fra Berlevåg i Finnmark med kurs for Mehamn i Finnmark som neste stopp med beregnet ankomst kl. 1333. Flyet havarerte over havet i nærheten av Gamvik. Flyet hadde et mannskap på to og tretten passasjerer, som alle omkom ved ulykken, se oversikten over omkomne og etterlatte i punkt 4.

Ulykken, som har vært betegnet som Mehamn-ulykken, ble undersøkt av Flyhavarikommisjonen, som avga rapport sommeren 1984 (FHK 1984).

Det ble fra forskjellige hold stilt flere spørsmål ved FHKs rapport. I 1987 ble FHK av Regjeringen utvidet med tre medlemmer og gitt i oppdrag å undersøke ulykken på nytt. Den utvidede flyhavarikommisjon avga rapport sommeren 1988 (UFHK 1988). UFHKs konklusjon var i hovedsak den samme som FHKs.

Det ble ikke ro om saken. I 1997 foretok Havarikommisjonen for sivil luftfart en ny gjennomgang, med hovedvekt på opplysninger som var kommet etter at UFHK avga sin rapport (HSL 1997). HSLs konklusjon var i hovedsak den samme som UFHKs.

Det ble fortsatt ikke ro om saken. I november 2002 sendte NRK i serien Brennpunkt et program hvor det fremkom opplysninger om observasjoner av ukjente fly i nærheten av havaristedet på det aktuelle tidspunkt. Programmet og oppmerksomheten som fulgte dette, førte til at Stortinget i desember 2002 besluttet at Mehamn-ulykken skulle granskes på nytt av en særskilt kommisjon, betegnet Mehamn-kommisjonen. Mehamn-kommisjonen ble med tidligere førstelagmann Gaute Gregusson som leder, oppnevnt av Stortingets presidentskap, som også fastsatte kommisjonens mandat. I mandatet sto blant annet:

"1. Kommisjonen skal foreta en bred granskning for å klarlegge alle omstendigheter ved hendelsesforløp og årsaksforhold knyttet til luftfartsulykken med Twin Otter LN-BNK nær Gamvik den 11. mars 1982. Videre skal det undersøkes om det hefter mangler ved norske offentlige myndigheters medvirkning i forbindelse med de tidligere granskninger av ulykken."

Mehamn-kommisjonen avga rapport i september 2005 (MK 2005). Kommisjonens konklusjon var i hovedsak den samme som konklusjonene i de tidligere rapporter.

Mehamn-kommisjonens rapport (trykt som Dokument nr. 24 (2004-2005) med to vedleggsrapporter) ble behandlet av Stortinget våren 2006 på grunnlag av Innst. S. nr. 125 (2005-2006) fra kontroll- og konstitusjonskomiteen og med stortingsrepresentant Magnhild Meltveit Kleppa som saksordfører.

3. Erstatningssaken

Stortingets behandling av Mehamn-ulykken munnet ut i blant annet følgende vedtak:

" Vedtaksnr. 332

Stortinget ber Regjeringa etablere ei særskilt erstatningsordning for etterlatne etter Mehamn-ulykka.

Vedtaksnr. 333

Stortinget ber Regjeringa oppnemna ei eiga nemnd som får som oppgåve å fastsetja erstatningsbeløp og definera kven som skal omfattast av ordninga."

Kontroll- og konstitusjonskomiteen la til grunn *"at flyhavariet den 11. mars 1982 var ei ulukke."*

Om årsaken til ulykken uttalte komitéen:

"K o m i t e e n viser til at granskingskommisjonen meiner den mest sannsynlege årsaka til Mehamn-ulykka var eit samanbrot i høgderorssystemet til LN-BNK. Dette skal ha vorte utløyst av uvanleg sterk turbulens i kombinasjon med at nett høgderorssystemet skal ha hatt veikskapar før det tok av frå Berlevåg den 11. mars 1982. Desse veikskapane kan ha svekka flyets manøvreringsevne, og auka sjansane for havari i dei værforholda flyet vart utsett for. K o m i t e e n refererer til at Transport Canada peika på dette alt i 1982, men at både produsent, operatør og Flyhavarikommisjonen var usamde. K o m i t e e n meiner dei nye analysane av korleis veikskapar ved flyet kan ha medverka til ulukka, inneber at Widerøes Flyveselskap A/S hadde eit monaleg ansvar for Mehamn-ulykka. Det påviste manglande eller mangelfulle vedlikehaldet og tekniske tilsynet med flyet kan i alle fall ikkje ha redusert sannsynet for den tragiske ulukka.

Ko m i t e e n vil understreka at det ifylgje granskingskommisjonen ikkje finst haldepunkt for at verken medisinske eller helsemessige forhold ved mannskapet i LN-BNK har hatt nokon innverknad på ulukka."

Om erstatningsspørsmålet uttalte komitéen:

"K o m i t e e n er kjend med at nokre av dei etterlatne fekk erstatning frå Widerøes Flyveselskap A/S sitt forsikringsselskap Lloyds i London i etterkant av ulukka i 1982. Utbetalingane var baserte på økonomiske tap, fyrst og fremst tap av framtidig forsørgjarinntekt. Innanfor eit maksimalbeløp vart dei estimerte tapa dinest avkorta mot offentlege trygdeordningar som vart effektuerte som fylgje av ulukka. Til ein viss grad vart erstatningsbeløpa også avkorta mot private ulukkesforsikringar. Ifylgje Widerøes Flyveselskap A/S gav norsk erstatningsrett derimot ikkje heimel for erstatning for dei barna som omkom i ulukka. I tillegg har k o m i t e e n fått opplyst at i eitt tilfelle fekk to etterlatne fyrst erstatning etter lovnad om å ikkje koma attende med nye erstatningskrav mot Widerøes Flyveselskap A/S i framtida, uavhengig av eventuell ny informasjon om årsakene til ulukka. K o m i t e e n legg til grunn at dette vilkåret galdt generelt for alle etterlatne.

K o m i t e e n vil streka under at staten ved fleire høve har medverka til offentleg gransking av Mehamn-ulykka. Staten har likevel inga plikt til å gjera noko for å avklara krav som dei etterlatne måtte ha som fylgje av ulukka. Etter alminneleg erstatningsrett har staten derimot

eit erstatningsansvar dersom offentlege styresmakter – inklusive granskingsorgana – anten direkte er årsak til havariet, eller aktivt har freista skjula kva og/eller kven som står bak ulukka. Dette gjeld til dømes dersom granskingsorgan medvite har villeia ålmenta og dermed dei skadelidne ved å framstilla årsaksforholdet annleis enn slik granskingsorganet sjølv oppfatta det. K o m i t e e n viser til at granskingskommisjonen ikkje har sannsynleggjort at offentlege styresmakter har eit slikt direkte erstatningsansvar for dei etterlatne sine økonomiske og ikkje-økonomiske tap. Det er heller ikkje påvist døme på grov uforstand eller andre kritikkverdige forhold som kan ha påverka styresmaktene si handtering av saka.

K o m i t e e n meiner samstundes at det offentlege kan gje dei etterlatne eit skjønnsmessig vederlag av di granskingsane av Mehamn-ulukka eit stykke på veg har vore handtert uheldig. Både etterlatne og mange andre, i Nord-Noreg spesielt, har opplevd at dei fyrste flyhavarikommisjonane ikkje gjennomførde gode nok undersøkingar av havariet til at deira konklusjonar vart allment aksepterte. Utbreidd tvil og mistru til årsakene til ulukka har gjort at denne saka har påført mange store og kan hende urimelege belastningar. K o m i t e e n går inn for at eit økonomisk handslag vert gjeve til dei etterlatne som ei form for oppreisning.

[...]

K o m i t e e n viser til at kontroll- og konstitusjonhskomiteen handsama "Utvik Seniors forlis" våren 2005. [...] Komitefleirtalet tilrådde [...] ei eiga erstatningsordning for etterlatne etter Utvik Senior-forliset.

K o m i t e e n meiner ei liknande ordning bør etablerast for dei etterlatne etter Mehamn-ulukka, og at denne ordninga raskt lyt setjast ut i livet.

[...]

K o m i t e e n har sett det som ei viktig oppgåve å medverka til at det vert skapt ro omkring Mehamn-ulukka, og at dei etterlatne får eit skjønnsmessig vederlag for dei påkjenningane som styresmaktene si gransking av ulukka har medverka til over fleire tiår. Dei to føregåande granskingskommisjonane skapte ikkje ro rundt ulukkesårsaka. Over tid har dette forsterka påkjenningane for alle dei som har vorte ramma og råka av ulukka."

Regjeringen har 5. juli 2006 oppnevnt erstatningsnemnda med disse medlemmer:

Høyesterettsdommer dr. juris Magnus Aarbakke, Asker, leder,
spesialist i psykiatri Svetlana Mitic, Oslo, og
domprost Tor Berger Jørgensen, Bodø

Erstatningsnemnda er gitt følgende mandat.:

"Det etableres en særskilt erstatningsordning for etterlatte etter de som omkom under Mehamn-ulykken. Nemnda skal fastsette hvem av de etterlatte som skal tilkjennes erstatning og skal fastsette erstatningsbeløp. I vurderingen skal nemnda se hen til tidligere ordninger med erstatning til særskilte grupper, og til erstatningsordningen for de etterlatte etter forlistet av "Utvik Senior". Nemnda skal særlig se hen til de vurderinger og signaler som fremgår av Stortingets behandling av saken, jf. Innst. S. nr. 125 (2005-2006) og debatten i stortinget 2. mai 2006, samt den gjennomgang av sakens realitet som foretas i rapport fra Stortingets granskingskommisjon for luftfartsulykken med Twin Otter LN-BNK nær Gamvik 11. mars

1982. Nemnda skal avslutte sitt arbeid innen 20. oktober 2006. Nemnda skal i sitt arbeid ha kontakt med de etterlatte gjennom støttegruppa for de pårørende."

Samtidig ble det bestemt at erstatningsnemndas sekretariat skal ligge til Justissekretariatene. Sekretariatfunksjonen har vært varetatt av førstekonsulent Karen M. Bugge.

Erstatningsnemnda tolker mandatet slik at den skal utarbeide en innstilling om og et forslag til erstatningsoppgjør for etterlatte etter omkomne mannskaper og passasjerer på Twin Otter LN-BNK.

Erstatningsnemnda har innhentet søknader fra etterlatte/pårørende, se punkt 4. Dessuten har nemnda innbudt erstatningssøkerne til møte. Det har vært avviklet et møte i Tromsø over dagene 31. august og 1. september 2006 og et møte i Oslo 11. september 2006.

Erstatningsnemnda har fra etterlatte mottatt en del dokumenter.

4. Etterlatte og deres tilknytning til omkomne mannskaper og passasjerer

Etterlatte etter Hans Breines (flystyrmann), født 4. april 1955

Bjørkaas, John Ivar, født 26. november 1946, bror/halvbror til Hans Breines
Breines, Jorunn, født 4. desember 1921, mor til Hans Breines
Breines, Terje, født 29. oktober 1962, bror til Hans Breines
Breines, Steinar, født 22. september 1959, bror til Hans Breines
Søfting, Bente, født 13. juni 1959, ekskjæreste til Hans Breines
Søfting, Marte, født 30. september 1981, datter til Hans Breines

Etterlatte etter Aksel J. Hansen, født 14. desember 1917

Hansen, Agnes Kristine, født 3. september 1918, ektefelle til Aksel J. Hansen
Jentoft, Bjørnar, født 10. oktober 1942, sønn til Aksel J. Hansen
Johansson, Ingrid, født 15. desember 1921, kusine ("fostersøster") til Aksel J. Hansen
Jentoft, Lill Irene, født 19. juli 1951, datter til Aksel J. Hansen
Luther, Inger Unni Jentoft, født 27. mars 1946, datter til Aksel J. Hansen
Luther, Ståle, født 27. september 1968, barnebarn til Aksel J. Hansen

Etterlatte etter Valter E. Hansen, født 21. mars 1932

Halonon, Solveig Therese, født 12. juni 1981, barnebarn til Valter E. Hansen
Hansen, Kjell Arvid, født 3. april 1979, barnebarn til Valter E. Hansen
Malin, Kurt Stian, født 21. februar 1976, barnebarn til Valter E. Hansen
Hansen, Frank Oddvar, født 20. desember 1938, bror av Valter E. Hansen
Dødsboet til Astrid Mathison, død oktober 2002, ektefelle til Valter E. Hansen

Etterlatte etter Hjalmar Arnt Fredrik Henriksen, født 16. april 1940

Brobakken, Karin Elisabeth, født 9. mars 1958, stedatter til Hjalmar Henriksen
Flasnes, Tordis, født 29. april 1944, søster til Hjalmar Henriksen
Henriksen, Birger, født 24. juni 1932, bror til Hjalmar Henriksen
Henriksen, Einar, født 5. september 1936, bror til Hjalmar Henriksen
Henriksen, Halvor, født 6. desember 1930, bror til Hjalmar Henriksen
Henriksen, Jørn Michael, født 16. oktober 1976, sønn til Hjalmar Henriksen
Henriksen, Rune Johan, født 30. januar 1974, sønn til Hjalmar Henriksen
Henriksen, Paula, født 16. juni 1934, søster til Hjalmar Henriksen

Ring, Karoline, født 31. juli 1927, søster til Hjalmar Henriksen

Etterlatte etter Peer Chr. Hovring (flykaptein), født 17. desember 1943

Hovring, Jon, født 8. juli 1945, bror til Peer Chr. Hovring

Hovring, Karin, født 7. april 1950, ektefelle til Peer Chr. Hovring

Hovring, Tove, født 14. desember 1937, søster til Peer Chr. Hovring

Hovring, Kristine, født 21. november 1974, datter til Peer Chr. Hovring

Nolan, Helen Elisabeth, født 3. oktober 1965, datter til Peer Chr. Hovring

Nolan, Kristian Joseph, født 6. oktober 1966, sønn til Peer Chr. Hovring

Nolan, Paul, født 23. februar 1970, sønn til Peer Chr. Hovring

Riisnæs, Kirsten Hovring, født 19. august 1935, søster til Peer Chr. Hovring

Sørhaug, Helge, født 30. januar 1958, nevø til Peer Chr. Hovring

Etterlatte etter Hermod E. Jensen, født 24. april 1946

Jensen, Siri Dahle, født 23. desember 1968, datter til Hermod E. Jensen

Jensen, Vidar, født 26. januar 1976, sønn til Hermod E. Jensen

Jensen, Wera Dahle, født 4. desember 1943, ektefelle til Hermod E. Jensen

Jenssen, Magna Vivian, født 27. juni 1953, søster til Hermod E. Jensen

Andersen, Inger, født 3. juni 1944, søster til Hermod E. Jensen

Pettersen, Bjørg, født 25.04.1943, søster til Hermod E. Jensen

Jenssen, Eldrun Norma, født 12. juli 1949, søster til Hermod E. Jensen

Etterlatte etter Kjell Jørgen Jenssen, født 12. november 1957

Jensen, Emilie B., født 11. juli 1934, mor til Kjell Jørgen Jenssen

Jenssen, Kjell Halvar, født 8. mars 1982, sønn til Kjell Jørgen Jenssen

Jenssen, Lars Jørgen, født 29. januar 1981, sønn til Kjell Jørgen Jenssen

Jenssen, Peder J., født 29. oktober 1961, bror til Kjell Jørgen Jenssen

Jensen, Sonja, født 22. mai 1956, søster til Kjell Jørgen Jenssen

Jensen, Thoralf, født 12. desember 1921, far til Kjell Jørgen Jenssen

Jenssen, Vessel, født 27. april 1954, bror til Kjell Jørgen Jenssen

Jensen, Øystein, født 27. oktober 1966, bror til Kjell Jørgen Jenssen

Jerijærvi, Lilly Mathilde Bækø, født 19. august 1959, ektefelle til Kjell Jørgen Jenssen

Steilbu, Kirsten R., født 10. februar 1963, søster til Kjell Jørgen Jenssen

Teigen, Anne K., født 30. mai 1964, søster til Kjell Jørgen Jenssen

Etterlatte etter Arild Jessen, født 3. oktober 1943

Jessen, Frank, født 6. februar 1950, bror til Arild Jessen

Jessen, Håvard, født 9. november 1969, sønn av Arild Jessen

Jessen, Oddmund, født 7. mai 1948, bror til Arild Jessen

Dødsboet til Astrid Jessen, død 23. oktober 2001, ektefelle til Arild Jessen

Etterlatte etter Audun Jessen, født 23. juni 1976

Jessen, Håvard, født 9. november 1969, bror av Audun Jessen

Dødsboet til Astrid Jessen, død 23. oktober 2001, mor til Audun Jessen

Etterlatte etter Stein Åge Nilsen, født 13. desember 1958

Nilsen, Anny E., født 27. oktober 1940, mor til Stein Åge Nilsen

Nilsen, Elisabeth Jensine, født 8. mai 1962, søster til Stein Åge Nilsen

Nilsen, Monica, født 28. november 1974, søster til Stein Åge Nilsen

Einvik, Turid, født 19. januar 1951, forlovet med Stein Åge Nilsen

Dødsboet etter David P.B. Nilsen, født 29. juni 1934, død 19. desember 2003

Etterlatte etter Johnny Leo Olsen, født 30. oktober 1942

Olsen, Eivind Leo, født 26. september 1966, sønn til Johnny Leo Olsen
Tønsberg, Sidsel født 25. juli 1940, ektefelle til Johnny Leo Olsen
Næss, Tone Kristin, født 27. mars 1970, datter til Johnny Leo Olsen

Etterlatte etter Knut Sandtrøen, født 7. oktober 1958

Sandtrøen, Anne-Cathrine, født 4. juni 1981, datter til Knut Sandtrøen
Sandtrøen, Gro, født 14. august 1951, søster til Knut Sandtrøen
Sandtrøen, Inger, født 15. mars 1930, mor til Knut Sandtrøen
Sandtrøen, Mari-Ann, født 17. juli 1979, datter til Knut Sandtrøen
Sandtrøen, Rolf, født 6. august 1927, far til Knut Sandtrøen

Etterlatte etter May-Britt Sandtrøen, født 7. september 1960

Nilsen, Arnold, født 21. april 1936, far til May-Britt Sandtrøen
Nilsen, Jane, født 16. januar 1959, søster til May-Britt Sandtrøen
Nilsen, Sigrunn, født 8. juni 1936, mor til May-Britt Sandtrøen
Nilsen, Vidar, født 2. november 1969, bror til May-Britt Sandtrøen
Sandtrøen, Anne-Cathrine, født 4. juni 1981, datter til May-Britt Sandtrøen
Sandtrøen, Gro, født 14. august 1951, svigerinne til May-Britt Sandtrøen
Sandtrøen, Inger, født 15. mars 1930, svigermor til May-Britt Sandtrøen
Sandtrøen, Mari-Ann, født 17. juli 1979, datter til May-Britt Sandtrøen
Sandtrøen, Rolf, født 6. august 1927, svigerfar til May-Britt Sandtrøen

Etterlatte etter Gunfrid Torgersen, født 6. september 1969

Mikkelsen, Magnus, født 8. juni 1978, bror til Gunfrid Torgersen
Mikkelsen, Solveig Irene, født 7. november 1949, mor til Gunfrid Torgersen
Torgersen, May-Britt, født 18. november 1972, søster til Gunfrid Torgersen

Etterlatte etter Leif Agnar Torgersen, født 10. mai 1945

Torgersen, May-Britt, født 18. november 1972, datter til Leif Agnar Torgersen
Torgersen, Torbjørn, født 8. februar 1932, bror til Leif Agnar Torgersen

5. Det rettslige grunnlaget for vurdering av erstatningssøknadene

Om det rettslige grunnlaget viser erstatningsnemnda til punkt 3 hvor nemndas mandat og uttalelser i Innst. S. nr 125 (2005-2006) er gjengitt. Under Stortingets behandling av Mehamn-ulykken 2. mai 2006 fremhevet dessuten saksordføreren, stortingsrepresentant Magnhild Meltveit Kleppa, at den erstatning/oppreisning som tilkjennes etterlatte etter mannskapet og passasjerene på Twin Otter LN-BNK, skal være *"ei form for oppreisning for dei påkjennningane som til dels utbreidd mistru til dei fyrste granskingane i denne saka har påført dei"*. Siden disse undersøkelsene *"eit stykke på veg [har] vore gjennomførte på ein måte som ikkje godt nok har ført til ei avslutning av saka"*, skal erstatningen *"vera eit økonomisk handslag som gir dei etterlatne ei oppreisning for tidlegare uheldig handtering."*

I mandatet er angitt at erstatningsnemnda skal se hen til tidligere vedtatte ordninger med statlig erstatning til særskilte grupper.

Erstatningsnemnda har for det første sett hen til erstatningsordningen vedrørende den økonomiske likvidasjon av den jødiske minoritet under 2. verdenskrig (Innst. S. nr. 108 (1998-1999)), erstatningsordningen for norske borgere som satt i japansk fangenskap under 2. verdenskrig (Innst. S. nr. 255 (2000-2201)), erstatningsordningen for krigsbarn, erstatningsordningen for romanifolk/tatere og erstatningsordningen for eldre utdanningsskadelidende samer og kvener (alle i Innst. S. nr. 152 (2004-2005)), og erstatningsordningen for barn i barnehjem og spesialskoler for barn med atferdsvansker (Innst. S. nr. 217 (2004-2005)). Nemnda ser det slik at det er vanskelig å hente direkte veiledning for den foreliggende sak fra de nevnte erstatningsordninger.

Nemnda har for det andre sett hen til erstatningsordningen for etterlatte etter "M/T Utvik Senior"s forlis (Innst. S. nr. 58 (2005-2006)). Fra denne erstatningsordningen kan det på flere punkter trekkes paralleller til den foreliggende sak. Men det er også forskjeller mellom de to sakene.

Erstatningsnemnda tolker Stortingets vedtak i saken sammenholdt med innstillingen fra kontroll- og konstitusjonskomitéen slik at Stortinget har vedtatt erstatningsansvar for staten i forhold til etterlatte etter mannskapet og passasjerene på Twin Otter LN-BNK. Nemndas mandat er dels å utpeke de personer som skal tilbys erstatning, dels å foreslå det erstatningsbeløp som den enkelte erstatningsberettigede skal tilbys. Begge deler må, som det er understreket i innstillingen fra kontroll- og konstitusjonskomitéen, bero på et skjønn. En nærmere konkret tapsberegning har ikke latt seg foreta. Heller ikke har det latt seg foreta en kartlegging av erstatninger og andre ytelser som er utbetalt tidligere. Også erstatningens karakter av oppreisning taler for en skjønnsmessig fastsettelse av erstatningen. Erstatningsnemnda vil på denne bakgrunn foreslå erstatningsbeløp som fremstår som rimelige og rettferdige for de enkelte etterlatte, se punktene 6 og 7.

5. Trekk ved det saksforholdet som begrunner erstatning

Før erstatningsnemnda går inn på spørsmålet om erstatning, er det grunn til å peke på en del elementer i det saksforholdet som danner bakgrunnen og som må tillegges betydning for spørsmålet om erstatning, sammenholdt med vurderinger som er fremkommet.

Opplysninger om saksforholdet, som i hovedsak dreier seg om årsaken til ulykken, er hentet fra Dokument nr. 24 (2004-2005), rapporten fra Mehamn-kommisjonen (nedenfor også benevnt MK 2005) og rapportene fra de tidligere granskingskommisjoner.

Flyhavarikommisjonen 1984 uttalte følgende om årsaken til ulykken (FHK side 67-68):

"Den endelige årsak til flyhavariet var at vitale deler av flyets haleparti brøt sammen på grunn av overbelastningskrefter mens flyet ennå var i luften. Dette gjorde videre kontroll av flyet umulig.

Kommisjonen kan ikke med sikkerhet angi den/de egentlige årsaker til oppløsningen av halepartiet. Tilgjengelige data og foretatte undersøkelser indikerer imidlertid at flyet er blitt utsatt for en uheldig kombinasjon av turbulens og rorbruk hvor samtidig moderate anslag av fremmedlegemer mot halefinnen har gjort seg gjeldende. De derav resulterende belastninger på finne og sideror var store nok til at disse brøt sammen og separerte fra flyet.

Kommisjonen har ingen sikker kunnskap om hva som fikk flyet til å forlate den etablerte høyde og derved komme ned i områder hvor overbelastningen fant sted. Kommisjonen kan heller ikke si noe om den faktiske situasjonen i førerkabinen under denne del av flygingen."

I mandatet til Den utvidede flyhavarikommisjon ble det presisert at denne kommisjonen skulle kartlegge alle bevegelser i luften i det aktuelle tidsrom/område, søke å belyse ytterligere hvordan bruddet på flyskroget kunne ha oppstått og granske flykapteinens medikamentbruk.

Om årsaken til ulykken uttalte Den utvidede flyhavarikommisjon (UFHK 1988 side 91) at den kunne utelukke

"at det kan ha vært andre luftfartøy (fly/helikopter) i havariområdet i tiden kl 1315-1345 havaridagen. Påstander om kollisjon eller nærkollisjon med slike luftfartøy mangler belegg. Kommisjonen finner heller ikke belegg for at andre flygende gjenstander som rakett, drone, prosjektil, ballong mv. eller fugl har vært medvirkende til kollisjon eller unnvikelsesmanøver som har foranlediget havariet."

HSL 1997 var en mer begrenset undersøkelse, konsentrert om en del påstander som var fremkommet om bevegelser i luften i det aktuelle tidsrom/område. Luftfartsverket foretok dessuten en egen undersøkelse av fremsatte påstander vedrørende Tromsø lufthavn. Begge undersøkelser konkluderte med at det ikke var grunnlag for å gjenoppta granskingen av ulykken.

Mehamn-kommisjonen har uttalt følgende om årsaken til flyulykken (MK 2005 side 303-304):

"[Kommisjonen mener] med stor sikkerhet å kunne fastslå at ulykken ikke skyldtes kollisjon med et annet fly og heller ikke med drone, fugl eller lignende. [...]

[...]

Kommisjonen mener at den mest sannsynlige årsaken til LN-BNKs havari var et sammenbrudd i høyderorssystemet, utløst av uvanlig sterk turbulens i kombinasjon med at flyet hadde en svakhet i høyderorsfunksjonen."

Mehamn-kommisjonen fremkom med en del kritiske bemerkninger til de tidligere undersøkelser av Mehamn-ulykken (særlig MK 2005 side 309-311). Konklusjonen var denne (MK 2005 side 309):

"Mehamnkommisjonen har funnet at de tidligere kommisjoner alt i alt har gjort et grundig og samvittighetsfullt arbeid, men har samtidig kunnet påvise en del svakheter ved de undersøkelser som ble gjort den gang."

Andre offentlige myndigheters forhold i forbindelse med flyulykken er ikke vurdert av Mehamn-kommisjonen. Kontroll- og konstitusjonskomitéen i Stortinget har uttalt (Innst. S. nr. 125 (2005-2006) side 10-11:

"K o m i t e e n vil streke under at staten ved fleire høve har medverka til offentlig gransking av Mehamn-ulukka. Staten har likevel inga plikt til å gjera noko for å avklara krav som dei

etterlatne måtte ha som følge av ulykka. [...] K o m i t e e n viser til at granskingskommisjonen ikke har sannsynleggjort at offentlige styresmakter har eit [...] direkte erstatningsansvar for dei etterlatne sine økonomiske og ikke-økonomiske tap. Det er heller ikke påvist døme på grod uforstand eller andre kritikkverdige forhold som kan ha påverka styresmaktene si handtering av saka. ”

Spesielt om de etterlattes/pårørendes stilling er det grunn til å trekke frem følgende uttalelse fra Den utvidede flyhavarikommisjon (UFHK 1988 side 88-90):

”4.1 Som tidligere nevnt [...] har kommisjonen hatt samtaler med en del av de etterlatte. Både gjennom dette og på annen måte har kommisjonen fått forståelsen av at de etterlatte mente de ikke hadde fått den behandling de burde ha krav på, og ikke hadde fått tilstrekkelig og adekvat informasjon, både umiddelbart etter at ulykken var skjedd og senere. De følte det som om det var ingen de kunne henvende seg til med sine spesielle spørsmål og behov. Det gjorde seg gjeldende en avmaktfølelse i tillegg til den sorg de var rammet av.

De etterlatte mente at de fikk mangelfull informasjon om de nærmere omstendighetene ved ulykken. Da ulykken ble kjent og man skjønnte det ikke var håp om å finne overlevende, hadde de etterlatte en klar og sterk interesse i å få vite mest mulig om ulykken. De mente å ha krav på å bli holdt så vidt mulig fortløpende orientert ettersom undersøkelsene skred frem.

Bl.a. ble det nevnt at noen av de etterlatte fikk de første informasjoner gjennom kringkastingen om at deres nærmeste var omkommet. Dette var et sjokk de mente de burde ha vært spart for. Det ble videre hevdet at kontakten fra flyselskapets side hadde vært mangelfull og utilfredsstillende. Under den påfølgende havariundersøkelse hadde deres informasjonsbehov heller ikke vært godt nok dekket.

4.2 Kommisjonen mener ubetinget at de etterlatte må ha krav på å motta informasjon m.m. når en ulykke inntreffer. Hvem som skal informere eller på annen måte bidra i omsorgsarbeidet, vil i dagens situasjon [1988] avhenge av hvem som i øyeblikket besitter den aktuelle informasjon eller ressurser. Omstendighetene omkring en ulykke kan ha forskjellige faser av varierende lengde. Det tenkes her f.eks. på de ansvarsområder som det offentlige forvalter, så som søks-, bergings- og undersøkelsesfasen. Det vil således måtte være den instans som i øyeblikket har hånd om arbeidet, som har mulighet for å informere og eventuelt formidle nødvendig støtte til etterlatte.

I tillegg kan de etterlatte ha behov for kontakt med eller behandling av spesialister, som for eksempel den nå [1988] tilgjengelige katastrofepsykiatrihjelp.

Flyselskaper bør umiddelbart føle et ansvar for passasjerenes etterlatte utover det rent økonomiske, og bør ha plikt til å treffe de nødvendige forberedelser med sikte på å møte de tragiske situasjoner som eventuelt måtte oppstå. Det bør videre være selvsagt at de etterlatte alltid behandles på en taktfull og hensynsfull måte av selskapet.

Også journalister og massemedia bør vise takt og hensynsfullhet overfor de etterlatte. Dette gjelder ikke bare når ulykken er fersk, men også senere når den er kommet noe på avstand. For de pårørende kan det være en voldsom påkjenning, dersom de senere får rippet opp ulykken igjen ved at TV, radio, aviser eller andre media atter sender reportasjer om ulykken eller omstendighetene ved den. [...]

4.3 *Ved ulykker av denne karakter er informasjons- og omsorgsarbeidet overfor etterlatte etter kommisjonens oppfatning ikke tilfredstillende ivaretatt. Det synes å være behov for å få en klargjøring med hensyn til hvilke av de involverte parter som skal ha ansvaret for de nevnte oppgaver og omfanget av disse. [...]*"

Om de etterlattes/pårørendes stilling har Mehamn-kommisjonen uttalt (MK 2005 side 306):

"På den aktuelle tid var det ingen, eller i alle fall begrenset, offentlig oppmerksomhet rettet mot etterlatte og pårørendes situasjon ved ulykker og hendelser av denne art og dette omfang. Pårørende har fremholdt at det stort sett var overlatt til dem selv å holde seg orientert gjennom mediene om alt som vedrørte tragedien, ettersøkningen og utviklingen. Dette illustrerer etter kommisjonens oppfatning den tids generelle mangel på offentlig engasjement og oppmerksomhet i forhold til dem som var hardest rammet og i sterkest behov for trøst og samhold.

I dag er situasjonen annerledes, og det er i ettertid lett å se at et umiddelbart offentlig engasjement i form av etablering av nærvær, tilgjengelighet, hjelp og støtte ville ha bidratt til å lette de enkelte pårørendes situasjon og hverdag både i den første vanskelige tiden, og på lengre sikt. Kommisjonen utelukker ikke at næromsorg for pårørende i enkelte tilfeller har forekommet, uten at det har nedfelt seg i rapporter eller kan dokumenteres på annen måte. Det generelle inntrykket er imidlertid at bevisstheten om nødvendigheten av et hjelpeapparat for etterlatte og pårørende ikke var fremtredende på den tiden, verken i dette tilfellet eller generelt sett.

Det kan diskuteres hvem som på den aktuelle tid sto nærmest til å ta initiativ i så måte. Flyselskapet, gjerne i samarbeid med kirken, hjelpeorganisasjoner og andre, fremstår som en [...] nærliggende og forventet aktør [...]."

Mehamn-kommisjonen tilføyde (MK 2005 side 313):

"Kommisjonen finner [...] at Widerøe etter ulykken skulle ha lagt til rette for at de pårørende fikk krisehjelp og oppfølging, noe som ikke skjedde. Dette har daværende administrerende direktør erkjent og beklaget under kommisjonens høring 6. september 2004."

Erstatningsnemnda vil på grunnlag av erstatningssøknadene og møtene med erstatningssøkere i Tromsø og Oslo tiltre og understreke den vurdering av de etterlattes/pårørendes stilling som er fremkommet. Nemnda viser også til at Kontroll- og konstitusjonskomitéen i Stortinget har fremhevet (Innst. S. nr. 125 (2005-2006) side 9)

"dei tvillause påkjenningane den vedvarande uroa og mangel på allmenn semje om havariårsak har påført dei."

6. Erstatningsnemndas vurderinger

I punkt 4 er gitt en oversikt over etterlatte/pårørende etter de omkomne ved Mehamn-ulykken som søker erstatning. Der er også nevnt den enkelte erstatningssøkers tilknytning til én eller flere omkomne.

Etter Stortingets vedtak er det "etterlatne" etter dem som omkom i Mehamn-ulykken som kan tilkjennes erstatning. Erstatningsnemnda tolker dette slik at det i alminnelighet er slektninger

som kan tilkjennes erstatning/oppreisning. Enkelte andre forhold har imidlertid hatt en slik nærhet, varighet og karakter at de bør likestilles med slektskap. Dette kommer nemnda tilbake til.

Erstatningsbeløp må nødvendigvis fastsettes skjønnsmessig, slik Stortinget har forutsatt. Konkret og individuell tapsberegning har det ikke vært mulig for nemnda å foreta. Erstatningsnemnda er kommet til at erstatningssøkerne bør inndeles i grupper, og slik at deltakerne i den enkelte gruppe i utgangspunktet tilkjennes like store beløp.

Enkelte av de erstatningsberettigede har imidlertid over atskillig tid måttet tåle en større belastning enn andre, og bør derfor tilkjennes en tilleggserstatning.

Erstatningsnemnda finner at den enkelte erstatningssøker bare bør komme i betraktning én gang. Erstatningssøker som er etterlatt etter flere omkomne, bør altså ikke tilkjennes flere erstatningsbeløp. Men vedkommende bør tilkjennes det høyeste av de aktuelle beløp.

I "Utvik Senior"-saken foreslo erstatningsnemnda at følgende grupper skulle tilkjennes erstatning:

Ektefeller og samboere (forloveder)

Barn

Foreldre

Søsken

Personer utenfor disse gruppene hadde ikke søkt om erstatning i "Utvik Senior"-saken.

I Mehamn-saken foreligger det søknader fra personer i de nevnte grupper, men også søknader fra personer i en rekke andre grupper:

Barnebarn

Dødsbo

Eksforloveder

Fostersøsken

Steforeldre

Stebarn

Svigerinner og svogere

Svigerforeldre

Andre

Erstatning bør etter erstatningsnemndas vurdering bare tilkjennes personer som er i live nå. Søknader fra dødsboer bør derfor avslås, selv om den avdøde ville ha vært blant de "etterlatne" om vedkommende hadde vært i live.

Barnebarn bør i alminnelighet ikke tilkjennes erstatning. Men etter erstatningsnemndas vurdering bør det her gjøres unntak for Solveig Therese Halonen, Kjell Arvid Hansen og Kurt Stian Malin, som alle er barnebarn til Valter E. Hansen. De har i tiden etter Mehamn-ulykken mistet sine foreldre, som ville ha vært etterlatte, under omstendigheter som antas å ha en sammenheng med ulykken. Beløpsmessig bør disse tre barnebarna likestilles med barn.

Stebarn bør etter omstendighetene likestilles med barn.

Ekskjærester, fostersøsken, steforeldre, svigerforeldre, svigerinner og svogere kan etter erstatningsnemndas vurdering ikke anses å være blant de "etterlatne" som etter Stortingets vedtak kan tilkjennes erstatning.

Om enkeltsøknader fra personer i de sistnevnte gruppene bemerkes:

Bente Søfting hadde vært kjæreste med Hans Breines i tre år. Forholdet var avsluttet før ulykken, og søknaden bør avslås.

Ingrid Johansson var fostersøster til Aksel J. Hansen. Dette forholdet anses ikke tilstrekkelig som grunnlag for erstatning, og søknaden bør avslås.

Ståle Luther er barnebarn til Aksel J. Hansen. Som grunnlag for hans søknad er påberopt at han har nedlagt en betydelig arbeidsinnsats i de etterlattes sak. Erstatningsnemnda antar at en slik innsats som han har gjort, ikke kan gi grunnlag for erstatning.

Helge Sørhaug, som er nevø av flykaptein Peer Chr. Hovring, har søkt erstatning på grunn av nært personlig forhold til flykapteinen og arbeid i forbindelse med undersøkelsene etter flyulykken. Erstatningsnemnda finner at Sørhaug ikke kan anses å være blant de "etterlatne" og at hans innsats for øvrig ikke kan gi grunnlag for erstatning.

Erstatning bør etter erstatningsnemndas vurdering tilkjennes med tilsvarende beløp som ble tilkjent i "Utvik Senior"-saken:

Ektefeller og samboere (forloveder)	kr. 200.000
Barn	kr. 200.000
Foreldre	kr. 50.000
Søsken	kr. 50.000

Erstatningsnemnda finner at flykapteinens ektefelle, Karin Hovring, bør tilkjennes en tilleggserstatning til standardbeløpet på kr. 150.000. For henne har det særlig vært en betydelig belastning at det i lang tid hersket uklarhet omkring flykapteinens forhold ved flyhavariet.

Erstatningsnemnda finner videre at lederen av den støttegruppen som har arbeidet med saken over lang tid, Inger Jentoft Luther, bør tilkjennes en tilleggserstatning til standardbeløpet på kr. 150.000. De øvrige medlemmer av støttegruppen, Terje Breines, Frank Jessen og Tone Kristin Næss, bør hver tilkjennes en tilleggserstatning på kr. 100.000.

Erstatningsnemnda finner også at Wera Dahle Jensen, ektefelle til Hermod E. Jensen, og Magna Vivian Jensen, søster til Hermod E. Jensen, begge har vært utsatt for særlige belastninger, og bør tilkjennes en tilleggserstatning til standardbeløpet på kr. 50.000 hver. Tilsvarende bør Jørn Michael Henriksen, sønn til Hjalmar Henriksen, og Anne-Cathrine Sandtrøen, datter til Knut og May-Britt Sandtrøen, hver tilkjennes en tilleggserstatning på kr. 50.000.

Erstatningsnemndas innstilling omfatter etter dette 71 etterlatte og en samlet erstatning på kr. 8.850.000.

Nilsen, Jane tilkjennes	kr.	50.000
Nilsen, Monica tilkjennes	kr.	50.000
Nilsen, Sigrunn tilkjennes	kr.	50.000
Nilsen, Vidar tilkjennes	kr.	50.000
Nolan, Helen Elisabeth tilkjennes	kr.	200.000
Nolan, Kristian J. tilkjennes	kr.	200.000
Nolan, Paul tilkjennes.....	kr.	200.000
Næss, Tone Kristin	kr.	300.000
Olsen, Eivind Leo tilkjennes	kr.	200.000
Pettersen, Bjørg tilkjennes.....	kr.	50.000
Riisnes, Kirsten Hovring tilkjennes	kr.	50.000
Ring, Karoline tilkjennes	kr.	50.000
Sandtrøen, Anne-Cathrine tilkjennes	kr.	250.000
Sandtrøen, Gro tilkjennes	kr.	50.000
Sandtrøen, Inger tilkjennes	kr.	50.000
Sandtrøen, Mari-Ann tilkjennes	kr.	200.000
Sandtrøen, Rolf tilkjennes	kr.	50.000
Søfting, Marte.....	kr	200.000
Steilbu, Kirsten R. tilkjennes	kr.	50.000
Teigen, Anne K. tilkjennes	kr.	50.000
Torgersen, May-Britt tilkjennes	kr.	200.000
Torgersen, Torbjørn tilkjennes.....	kr	50.000
Tønsberg, Sidsel tilkjennes	kr.	200.000

Søknader fra følgende foreslås avslått:

dødsboene til Astrid Jessen, Astrid Mathison, David P. B. Nilsen
 Johansson, Ingrid
 Luther, Ståle
 Søfting, Bente
 Sørhaug, Helge

Oslo 9. oktober 2006

Svetlana Mitic
 (sign.)

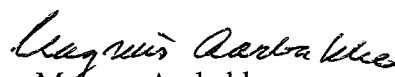
Magnus Aarbakke
 (sign.)

Tor Berger Jørgensen
 (sign.)

Oslo 22.november 2006

Magnus Aarbakke
 for erstatningsnemnda

Oslo 27. februar 2007

 Magnus Aarbakke
 for erstatningsnemnda

7. Innstilling

Andersen, Inger tilkjennes.....	kr.	50.000
Bjørkaas, John Ivar tilkjennes	kr.	50.000
Breines, Jorunn tilkjennes	kr.	50.000
Breines, Terje tilkjennes	kr.	150.000
Breines, Steinar tilkjennes	kr.	50.000
Brobakken, Karin Elisabeth	kr.	200.000
Einvik, Turid tilkjennes	kr.	200.000
Flasnes, Tordis tilkjennes	kr.	50.000
Hansen, Agnes Kristine tilkjennes	kr.	200.000
Hansen, Frank Oddvar tilkjennes.....	kr.	50.000
Hansen, Kjell Arvid tilkjennes	kr.	200.000
Halonen, Solveig Therese tilkjennes	kr.	200.000
Henriksen, Birger tilkjennes	kr.	50.000
Henriksen, Einar	kr.	50.000
Henriksen, Jørn Michael tilkjennes	kr.	250.000
Henriksen, Halvor tilkjennes	kr.	50.000
Henriksen, Paula tilkjennes	kr.	50.000
Henriksen, Rune Johan tilkjennes	kr.	200.000
Hovring, Jon tilkjennes	kr.	50.000
Hovring, Karin tilkjennes	kr.	350.000
Hovring, Kristine tilkjennes.....	kr.	200.000
Hovring, Tove tilkjennes	kr.	50.000
Jensen, Emilie B. tilkjennes	kr.	50.000
Jensen, Siri Dahle tilkjennes	kr.	200.000
Jensen, Sonja tilkjennes	kr.	50.000
Jensen, Thoralf tilkjennes	kr.	50.000
Jensen, Vidar tilkjennes	kr.	200.000
Jensen, Wera Dahle tilkjennes	kr.	250.000
Jensen, Øystein tilkjennes	kr.	50.000
Jenssen, Eldrun Norma tilkjennes.....	kr.	50.000
Jenssen, Kjell Halvar tilkjennes	kr.	200.000
Jenssen, Lars Jørgen tilkjennes	kr.	200.000
Jenssen, Magna Vivian tilkjennes	kr.	100.000
Jenssen, Peder J. tilkjennes	kr.	50.000
Jenssen, Vessel tilkjennes	kr.	50.000
Jentoft, Bjørnar tilkjennes	kr.	200.000
Jentoft, Lill Irene tilkjennes	kr.	200.000
Jessen, Frank tilkjennes	kr.	150.000
Jessen, Håvard tilkjennes	kr.	200.000
Jessen, Oddmund tilkjennes	kr.	50.000
Jerijærvi, Lilly Mathilde Bækø tilkjennes	kr.	200.000
Luther, Inger Unni Jentoft tilkjennes	kr.	350.000
Malin, Kurt Stian tilkjennes	kr.	200.000
Mikkelsen, Magnus tilkjennes	kr.	50.000
Mikkelsen, Solveig Irene tilkjennes	kr.	50.000
Nilsen, Anny E.....	kr.	50.000
Nilsen, Arnold tilkjennes	kr.	50.000
Nilsen, Elisabeth Jensine tilkjennes	kr.	50.000